

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

e-mail: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Autor:	Mgr. Petra Doskočilová
Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor:	Český jazyk
Vzdělávací předmět:	Český jazyk
Ročník:	9.
Tematická oblast:	Slovní zásoba
Téma hodiny:	Slovní zásoba - souhrnné opakování
Označení DUM:	VY_32_INOVACE_03.16.DOS.CJ.9
Vytvořeno:	28. 04. 2013

Tragédie vodníková

Je to prastarý zvyk v našem rodu
Že po tučném hodu
Užíváme zaživací sodu
Z vodovodu vodu
Tuhle zase byl rodinný podnik
Vodovod však přestal fungovat
Vrazím tam drát vylít na mne vodník
Začal mi ten drát brát

Mít vodníka v bytě to je tíseň
Ničí koberec z kokosu
Kape vodu z obou šosů
Na ubruse sráží rosu ba i plíseň

A před domem lidí plný chodník
Děti v komoře pláčí
Prý slyšely na pavlači
Že jsou u nás vyzvědači žádný vodník
Raník měl **úvodník** o vodníku
Večerník mi nadal podvodníků
Do bytu mi vtrhla policie
Že prý těm bajkám nevěří
A už jsou tu reportéři
Od filmu operatéři jak prý žije?

Tu však pod vlivem rostoucí fámy
Začly chodit dámy
Jedny od něj chtěly autogramy
Jiné bydlet s námi
Došly i anonymní dopisy
Od vodárenské správy spisy
Od obdržení do osmého dne
Ať zaplatí **vodné**

Náhle vodník vyzná služce lásku
Drhne za ni šosem schody
Služka sdílí jeho svody
V noci chodí kolem vody na procházku
Na svatbu však ani pomyšlení

Nemá potvrzení daní
Křestní list – konskripční ani
Důkaz tady není že byl na cvičení

Nechte si lejstra já chci svobodu!
Řek vodník a šup do vodovodu
Bojím se že to služku **zahubí**
Kudy chodí tudy **skučí**
Dítě jí brečí v náruči
Kdežto otec smutně bručí – zase v potrubí

(Těžká Barbora, Voskovec, Werich)

1. Najdi v textu prvky obecné češtiny:

2. Vzpomeň si, kdy byla vytvořena první česká pravidla pravopisu?

A 18. stol.

B 19. stol.

C 20. stol

3. Řadíme slova hovorové češtiny do spisovné češtiny?

ANO

-

NE

4. Doplň:

Čeština patří do _____ jazykové rodiny, je to jazyk _____ a spolu s polštinou a slovenštinou ji řadíme mezi jazyky _____.

5. Vyhledej a zakroužkuj slova v textu, která byla odvozena od slova VODA.

6. Najdi složeninu.

7. Jsou slova úvodník, vodník a podvodník odvozena od stejného základu? ANO - NE

8. Vysvětli pojmy a zkus k nim najít české ekvivalenty:

fungovat –

fáma -

reportér –

anonymní -

operatér –

autogram –

9. Najdi cizí výraz k těmto slovům:

důkaz –

spisy -

podnik –

10. V jakém slovníku bys hledal slovo konskripční? Najdi význam slova.

11. Utvoř synonymum ke slovům v textu, aby význam zůstal stejný (není třeba dodržovat spisovnost jazyka):

- skučet – _____

- drhnout – _____

- zahubit - _____

12. Najdi v textu sousloví.

13. Vysvětli věcný význam slov:

- vodné
- raník
- večerník
- úvodník

14. Jaký význam mají v textu tato slova. Co dalšího může výraz v této podobě znamenat.

- řek - _____
- cvičení - _____

15. Najdeš v textu slova archaická?

16. Doplň přirovnání, slova najdeš v textu

A třpytí se jako kapky _____

B černý jako _____

C uteklo to jako _____

D hravý jako _____

Řešení:

- 1.) *tuhle, vrazím, vylít, vtrhla, prý, začly, drhne, lejstra, skučí, řek*
- 2.) *C - 1902 – Jan Gebauer*
- 3.) *ANO – je to mluvená forma spisovného jazyka*
- 4.) *Čeština patří do indoevropské jazykové rodiny, je to jazyk slovanský a spolu s polštinou a slovenštinou ji řadíme mezi jazyky západoslovanské.*
- 5.) *vodník, vodárenské, vodné, (vodovod)*
- 6.) *vodovod*
- 7.) *NE – úvodník – úvod, podvodník – podvod, vodník – voda*
- 8.)

<i>fungovat – být v činnosti, pracovat</i>	<i>fáma – neověřená zpráva, která se rychle šíří</i>
<i>reportér – zpravodaj, publicista</i>	<i>anonymní – bezejmenný, nepodepsaný</i>
<i>operatér – člověk provádějící operaci, obsluha přístroje</i>	<i>autogram – vlastnoruční podpis autora</i>
- 9.) *důkaz – alibi*
spisy - akta
podnik - firma
- 10.) *Slovník cizích slov, zastaralé slovo – zápis do seznamu, soupis*
- 11.) *skučet – fňukat, brečet, skuhrat, stěžovat si, reptat, láteřit*
drhnout – čistit, umývat, mýt
zahubit – zabít, zničit, zlikvidovat
- 12.) *rodinný podnik, anonymní dopis, vodárenská správa, křestní list*
- 13.) *vodné – platba za odběr vody z veřejného zdroje*
- raník – raní, brzké vydání tisku (raník jako samotné slovo neexistuje)

- večerník – *večerní, pozdní vydání tisku*

- úvodník – *redakční článek, komentář*

14.) řek – v textu – *nespisovný tvar slova řekl, další možnosti Řek – příslušník národa, řek – 2.p., č.mn. (řeka)*

15.) *pavlač, kdežto, svody*

16.) A třpytí se jako kapky *rosy*

B černý jako *noc*

C uteklo to jako *voda*

D hravý jako *dítě*

Seznam použité literatury a pramenů:

SOUKAL, J. Čítanka 8. Literární výchova pro 8. ročník základní školy a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií. Praha : SPN, 2005. ISBN 80-7235-181-8. s. 185-186.

Použité zdroje:

Obrazový materiál je použit z galerie obrázků a klipartů Microsoft Office.